

*Андрєєв Д. Я.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО КОМП'ЮТЕРНОГО НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

У статті розглянуті основні засоби інтерактивного комп'ютерного навчання. Автор детально зупинився на розвитку комунікативних умінь у процесі вивчення іноземної мови засобами використання інформаційно-комунікаційних технологій.

***Ключові слова:** інтерактивне комп'ютерне навчання, ІКТ, інформаційна компетентність, телекомунікаційні технології.*

Питання визначення мовної компетентності зокрема зацікавило вчених ще на початку минулого століття, доказом тому є праця Фердинанда де Сассе, в якій він стверджує, що система мови – це настільки складний механізм, що його неможливо зрозуміти без глибокого вивчення, з другого боку, незнання людьми цього механізму не заважає їм користуватися мовою щоденно [7].

Бахман [6] наводить детальну класифікацію мовних комунікативних умінь, до яких включає два підкласи: організаційні та прагматичні уміння, які в свою чергу, теж мають розгалужену структуру.

Очевидно, що мовні комунікативні уміння не є простим поняттям. Їх складність не лише в кількості компонентів, слід пам'ятати також про те, що всі ці компоненти є взаємозалежними [1].

Проблема професійно орієнтованого навчання іноземній мові є малодослідженою сферою в педагогіці. Питання методики навчання іноземній мові з урахуванням специфіки немовного ВНЗ обговорювались в окремих статтях, лекційних курсах підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов, посібниках та науково-методичних збірниках окремих ВНЗ.

На жаль, сьогодні володіння іноземною мовою, що забезпечує навчально-наукове та професійне спілкування, часто розглядається як другорядне, таке, що базується на загальному володінні мовою. Проте, у зв'язку з тим, що ставлення до мови спеціальності поступово змінюється, видається велика кількість підручників та посібників, орієнтованих на професійне спілкування. Вивчаються такі підсистеми мови, як науковий стиль, усна наукова мова, лексико-граматичні особливості мови конкретної спеціальності.

З другого боку, рівень економічного та технологічного розвитку сучасної світової спільноти вимагає від майбутнього спеціаліста формування досвіду існування в інформаційному просторі, тобто – інформаційної компетентності. А оскільки для студентів, що вивчають комп'ютерні науки, це новоутворення є особливо значущим, не можна пройти повз можливість об'єднати обидві цілі, що стоять перед сучасною професійною освітою: формування іншомовної та інформаційної компетентностей у студентів ВНЗ у процесі вивчення курсу іноземної мови.

Мета статті – на практиці довести доцільність формування комунікативних умінь засобами використання інтерактивного комп'ютерного навчання.

У контексті мовної освіти це означає надання можливості використання інформаційних та телекомунікаційних технологій для створення технологічного навчального середовища (тобто середовища, у якому поряд із традиційними матеріалами та видами роботи використовуються можливості ресурсів інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) та навчальні матеріали нового покоління), а також середовищ, що передають соціокультурну своєрідність лінгвосоціуму, що вивчається.

Здійснивши аналіз методичної літератури, яка пропонує класифікацію та опис сучасних ІКТ та засобів інтерактивного комп'ютерного навчання що використовуються (або лише плануються до використання) в сучасній професійній педагогіці, ми дійшли висновку, що ті можливості, що пропонують сьогодні сучасні інформаційні та телекомунікаційні комп'ютерні технології доцільно розділити на два класи: власне середовище, де відбуватиметься процес опанування професійною іноземною мовою (навчальне середовище) та інструментарій, засобами якого здійснюватиметься формування необхідних для майбутнього спеціаліста з урахуванням комунікативних умінь.

До першого класу належать: тематичні форуми, дистанційні конференції, олімпіади, курси та проекти, розміщені на мікропорталах, закритих навчальних платформах та Інтернет-сайтах.

До другого класу належать такі засоби: від телекомунікаційних ресурсів Інтернет, спеціалізованого лінгводидактичного програмного забезпечення (навчальні програми, аудіо- та відеопроекти, навчальні симулятори, тестові додатки, ресурси спеціалізованих сайтів, наприклад: <http://www.cambridge.org>, <http://hotpot.uvic.ca>, <http://web.uvic.ca>, <http://www.multitran.ru> і т.ін., матеріали, розміщені на CD-ROM, наприклад TENSE BUSTER, EXTR@ до загальних програмних додатків (Word, PowerPoint, Excel і т.ін.).

Мікропортал – це документ, реалізований на основі текстового редактора, наприклад, Word, котрий містить не лише текстову інформацію, а й гіпертекстові посилання на ресурси Інтернету, окремі Інтернет-сайти. У нашому випадку це можуть бути автентичні аудіо матеріали, відео-документи, анімація; відеокліпи, малюнки; графіки, таблиці, додаткові тексти і т.ін. Документ може також бути викладений у вигляді списку URL-адрес сайтів, що пропонуються до перегляду, завдань для роботи у всесвітній мережі Інтернет та питань для контролю засвоєного навчального матеріалу. У результаті такий популярний та широко застосовуваний додаток як Word, може перетворитися на дієвий інструмент навігації в Інтернет, що є основою технологічного навчального середовища. Інакше кажучи, мікропортал – це виконаний в текстовому редакторі документ, що використовується як мала електронна платформа для роботи дослідницького та евристичного характеру.

Закрите навчальне середовище, навчальна платформа або ж система управління процесом навчання – це програмне забезпечення для керування процесом навчання, що дає змогу створювати та розмішувати на платформі навчальні матеріали, вести облік результатів навчання, здійснювати зв'язок між учасниками цього процесу. Тобто, це структуроване багатовимірне навчальне середовище, котре поєднує можливості традиційного навчання із сучасними інформаційними технологіями, що базуються на автоматизації взаємодії викладача та студента. Доступ до платформи зазвичай захищений паролем і дозволяється лише уповноваженим користувачам цієї платформи та може надаватися як через Інтернет, так і через внутрішню локальну мережу учбового закладу. В результаті створюється закрите навчальне середовище.

З метою визначення методичного потенціалу закритої навчальної платформи як

середовища формування комунікативних умінь у студентів, що вивчають комп'ютерні науки, ми розглянули як очевидні переваги, так і існуючі недоліки їх використання під час роботи в технологічному навчальному середовищі.

До переваг ми віднесемо:

1. Захищеність навчального простору. Ресурси платформи є відкритими лише для користувачів, доступ для яких було надано з дозволу адміністратора.

2. Гнучкість в плані індивідуалізації запропонованих для вивчення матеріалів та вибору режиму роботи над матеріалом студентом.

3. Надання актуальної та цікавої для студентів інформації, що є серйозним стимулом в опануванні всіма видами мовленнєвої діяльності: читанню, письму, аудіюванню та мовленню. Можливість поновлення та зміни будь-якої частини платформи.

4. Можливість роботи з різноманітними засобами комунікації, включаючи графічні (Whiteboard) та відео (відеоконференції).

5. Інтенсифікація таких видів взаємодії як викладач-студент та студент-студент. Наявність функції "форум" стимулює спілкування (що є одним із найважливіших засобів формування комунікативних умінь) та забезпечує засіб комунікації.

6. Важливим фактором є також і те, що система встановлюється на сервері навчального закладу, і для кінцевого користувача необхідними умовами для роботи є лише доступ до мережі Інтернет та авторизація адміністратором платформи.

За наявності очевидних переваг, ця система має також і певні недоліки, до яких належать такі:

1. Необхідність технічного обслуговування.

2. Затрати (як матеріальні, так і часові) на навчання користування програмою та створення навчальних курсів.

3. Можливість виникнення технічних проблем, наприклад, періодичне значне зниження швидкості передавання інформації, що також може викликати втрату деяких даних.

Деякі платформи забезпечують не мультимедійне, а лише виключно текстове середовище.

Третім варіантом організації технологічного навчального середовища пропонується також використання Інтернет-сайту як простору для комунікації та розміщення навчальних матеріалів. Інтернет сайт може створюватися та підтримуватися самим викладачем, він також може входити до складу офіційного сайту навчального закладу. В обох випадках викладач має бути компетентним у технологічному плані, оскільки від нього вимагатиметься не лише вміння зайти на сайт або зв'язатися зі студентом за допомогою котрогось із доступних засобів телекомунікації, а й володіння знаннями, необхідними для використання html-генеруючи програми (FrontPage, Dream Weaver, Netscape Composer) та вміння виконувати функції вебмайстра.

Порівняння можливостей, що пропонуються закритою навчальною платформою та відкритим Інтернет-сайтом, дає змогу зробити такі висновки:

На веб-сайті інформація часто надається в односторонньому порядку, у той час як навчальна платформа пропонує інтерактивну взаємодію та значно вищу активність студента.

Невпорядкована організація World Wide Web вимагає вміння здійснювати пошук, структуроване середовище навчальної платформи призначено для виконання конкретних видів завдань та надає можливість слідкувати за прогресом.

На Інтернет-сайті практично повністю відсутня захищеність інформації, на платформі ж рівень безпеки може бути досить високим.

На загальнодоступних веб-сайтах можливий лише обмежений інструментарій, у той час, коли навчальна платформа має набір спеціальних інструментів, розроблених для викладачів, студентів та адміністраторів.

І, нарешті, слід також згадати про те, що всі документи, що розміщуються на веб-сайтах, знаходяться у відкритому доступі незалежно від рівня їх готовності до публікації, на відміну від навчальної платформи, яка накладає відповідальність на якість роботи на всіх стадіях її виконання.

Інтернет-технології, що стрімко розвиваються, за своєю природою ідеально вписуються також і в систему дистанційної освіти, яка передбачає просторове відокремлення викладача та студента.

Все вищевказане дає змогу виділити такі напрямки використання телекомунікації у викладанні іноземної мови в технічному ВНЗ:

- Міжгрупове (міжмове) спілкування з носіями іноземної мови за допомогою e-mail, організоване в телекомунікаційних мережах.

- Використання різноманітних ресурсів навчальної інформації для накопичення дидактичних матеріалів.

- Самостійне вивчення мови за допомогою дистанційних навчальних курсів.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання телекомунікацій сприятиме:

1. Формуванню культури спілкування, розвиткові комунікативних навичок, що є дуже важливим у вивченні іноземної мови.

2. Створенню мовного середовища при телекомунікаційних контактах з носіями мови.

3. Підвищенню мотивації у вивченні іноземної мови.

4. Формуванню вмінь проводити самостійні дослідження (в тому числі і науково-технічні).

5. Формуванню потреби до самоосвіти і технічної творчості.

Звичайно, запропоновані шляхи створення технологічного навчального середовища з метою формування комунікативних умінь у студентів ВНЗ не є взаємовиключаючими. Мова йде про поєднання традиційного навчання мові з можливостями сучасних ІКТ. Залежно від конфігурації ІКТ-забезпечення та можливостей навчального закладу і конкретного викладача можливі різні варіанти поєднання описаних вище варіантів. Тому робота, яку необхідно проводити в цьому напрямку обіцяє бути ефективною та цікавою для всіх учасників процесу: науковців, адміністраторів, викладачів та студентів.

Висновки. Проаналізувавши передовий досвід науковців у цій галузі, ми дійшли висновку, що в умовах недостатньої кількості практичних годин на вивчення іноземної мови у ВНЗ не мовного профілю та зацікавленості студентів у використанні новітніх інформаційних технологій в процесі вивчення іноземної мови є доцільним запропонувати методику формування комунікативних умінь, які включали б традиційні методи навчання іноземної мови в поєднанні з новими інформаційними та телекомунікаційними технологіями завдяки засобам інтерактивного комп'ютерного навчання, які надають можливість звільнити викладача від рутинної роботи та забезпечити студентів актуальними оригінальними текстами та інформацією, що найповніше відповідають їх спеціалізації.

Така методика, що задовольняє усім вимогам сучасної професійної освіти, сьогодні є можливою за умов створення та використання технологічного навчального середовища на базі вищих навчальних закладів України.

Використана література:

1. *Абрамович Г. В.* Суть іншомовної компетентності як мети та результату професійної технічної освіти // Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2005. – № 4. – С. 120.
2. *Барахович И. И.* Формирование коммуникативной компетентности студентов педагогического колледжа : автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Барнаульский гос. пед. ун-т. – Красноярск, 2002. – С. 2-15.
3. *Креденець Н. Д.* Компетентність парадигма професійної підготовки фахівців // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Вип. 6. – Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2004. – 701 с.
4. *Макось Н. О.* Формування у майбутніх інженерів умінь перекладу фахових текстів із застосуванням комп'ютерних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2002. – 17 с. (С. 6-7).
5. *Равен Дж.* Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы : пер. с англ. – М. : Когито-Центр, 2001.
6. *Bachman, Lyle F* – Fundamental Considerations in Language Testing 1990 / Sixth impression, 2003. Oxford: Oxford University Press
7. *Saussure, Ferdinand de* Grundfragen der allgemeinen Sprachwissenschaft / Ed. Charles Bally and Albert Sechehaye, 1916. Trans. Herman Lommel. – Berlin : Walter de Gruyter, 1967, 2 Auflage

АНДРЕЕВ Д. Я. *Влияние интерактивного компьютерного обучения на формирования коммуникативных умений у студентов филологических факультетов.*

В статье рассматриваются основные средства интерактивного компьютерного обучения. Автор детально остановился на развитии коммуникативных умений в процессе изучения иностранного языка при помощи использования информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: *интерактивное компьютерное обучение, ИКТ, информационная компетентность, телекоммуникационные технологии.*

ANDREEV D. Y. *Influence of interactive CBT on forming of communication abilities for the students of philological faculties.*

The article is considered the basic tools for interactive computer-based training. An author in detail was stopped for the development of communicative abilities at the study of foreign language through the use of information-communication technologies.

Keywords: *interactive computer-based training, Information and Communication Technologies, informative competence, telecommunication technologies.*